

دغدغه امروز مشاوران

چيست؟

مشاوره، فراتر از برنامه‌ریزی درسی

سیده هانیه حسنی
کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی

و حقیقی، خود را به‌جای روان‌شناس، مشاور و جامعه‌شناس جا زده‌اند و دربارهٔ مسائل روان‌شناختی، خانوادگی، کودکان-نوجوانان، و سبک زندگی مردم مشاوره می‌دهند. این گروه فعالیت‌های گسترده‌ای هم داشته‌اند و از آب گل آلود ماهی گرفته‌اند.

تا قبل از این، هر روزه مراجعانی به دلیل مشکلات رفتاری، تحصیلی، خانوادگی، اضطراب و ... به مراکز مشاوره، کلینیک‌ها و اتاق مشاورهٔ مدرسه‌ها می‌آمدند و خدماتی را دریافت می‌کردند. اما در این دوران به دلیل ویروس «کووید ۱۹» عملکرد مشاغل مختلف کمی کم‌رنگ شده است، و نیاز جامعه به روان‌شناس و مشاوره و خدمات روان‌شناختی بیشتر شده است. چرا که خیلی‌ها دچار استرس‌های ناشی از مرگ‌ومیر، استرس حفظ سلامت خود، مشکلات روحی و روانی، و وسواس تمیزی شده‌اند.

آمارها نشان می‌دهند که تنها ۳۴ درصد از مشاوران مدرسه‌های کشورمان در رشتهٔ مشاوره تحصیل کرده‌اند که از این میزان نیز تعداد کسانی که در رشتهٔ «مشاور مدرسه» تحصیل کرده‌اند، بسیار کمتر است. بخش زیادی از مشاوران مدرسه‌ها در کشور ما افرادی متخصص نیستند و حتی اگر دارای مهارت ارتباطی خوبی نیز باشند، اما دارای تحصیلات دانشگاهی و علمی مرتبط نیستند. این در

چالش بزرگی که این روزها همه و همه گرفتارش شده‌ایم و راه‌گشایی از آن نیست، چالش «کرونا» است. البته ناچار باید این شرایط را بپذیریم و علاوه بر حفظ سلامت جسمی و روانی خود و دیگران، به ارتقا و پیشرفت خود نیز بیندیشیم. امروزه نگرانی از ابتلا به بیماری کرونا و استرس و اضطراب ناشی از آن، با ورود ویروس به کشور و همه‌گیری آن در بیشتر مناطق، بسیاری از هم‌وطنان را درگیر خود کرده است. استرس و اضطراب یکی از راه‌های مقابلهٔ بدن ما با رویدادهاست که می‌تواند منشأ حرکت و پیشرفت باشد. اما اگر این استرس‌ها مدیریت نشوند، مخرب و ویرانگر خواهند بود.

کلیدواژه‌ها: روان‌شناس‌نماها، مشاور مدرسه، چالش کرونا، مدیریت استرس

در این دوران ممکن است خیلی از قشرهای جامعه درآمد خود را از دست داده باشند و این همه‌گیری در اقتصاد کشور تأثیر گذاشته باشد. ولی بعضی‌ها هم متأسفانه در این شرایط، در فضای مجازی

**مشاور موظف است، ویژگی‌های
رشد شناختی، هیجانی، عاطفی،
جسمی، اجتماعی و مذهبی را
بشناسد و این موضوع‌ها را جدی
بگیرد. هرگز باور ما این نیست که
مشاور در مدرسه منجی بشریت
شود و مردم را نجات دهد! بلکه مهم
وجود منش حرفه‌ای مشاور است**

حالی است که برای مشاوران مدرسه، نیازمند متخصصانی فراتر از کارشناس مشاوره مدرسه هستیم.

در تحقیقی که به صورت کار کیفی در مدرسه‌ها صورت گرفته بود، مصاحبه‌هایی با دانش‌آموزان در سه محور رشدی «تحصیلی»، «شخصی-عاطفی-اجتماعی» و «شغلی» صورت گرفت. اغلب آنان مشاوران مدرسه را افرادی می‌دانستند که تنها برنامه‌ریزی درسی انجام می‌دهند و این خود یک ظلم مضاعف است. متأسفانه مدیران مدرسه‌ها نیز بر این باور هستند که تنها کار مشاوران مدارس برنامه‌ریزی درسی دانش‌آموزان است. این گفتمان نادرست تا حدی شکل گرفته است که خود افراد نیز بر این باور هستند. اما برنامه‌ریزی درسی، تنها یکی از محورهای مؤلفه‌های مشاوره تحصیلی است و خود مشاوره تحصیلی یکی از محورهای مشاوره مدرسه است.

این دید که مشاوران مدرسه‌ها باید در اتاق‌های خود بنشینند تا دانش‌آموزان به آن‌ها مراجعه کنند، نگاهی کاهنده به تخصص مشاور مدرسه و ظلمی مسلم به دانش‌آموزان و نوجوانان است.

دنیای مشاوره مدرسه، دنیایی است بزرگ‌تر از آنچه که گفته شده و زاویه‌های قابل بررسی زیادی دارد. مشاوره مدرسه از سال ۱۸۹۸، یعنی در حدود ۱۲۰ سال است که در آمریکا وجود دارد. در کشور انگلیس طول این مدت به ۷۰ سال می‌رسد و در کشور ما از سال ۱۳۵۰ با عنوان «راهنمایی تحصیلی» آغاز به کار کرده است. در یک مقایسه طولی، امروزه رفتارهای آسیب‌زای دانش‌آموزان نسبت به ۲۰ سال گذشته تغییرات بسیاری کرده است؛ رفتارهایی چون آسیب رساندن جدی به دیگران، و... در نتیجه رسالت ما نیز به عنوان مشاوره مدرسه، متناسب با وضع موجود، تغییر کرده است. مشاوران باید با مدیران مدرسه‌ها ارتباط خوبی برقرار کنند. توصیه من به شما این است که اگر در مدرسه‌ای، مدیری توانمند و موفق یافتید که جایگاه شما را در مدرسه درک کرد، آن مدرسه را رها نکنید؛ حتی اگر کار

سختی در آن مدرسه در انتظار شما باشد. چرا که گاهی مدیران مدرسه‌ها خود مانع کار مشاوران می‌شوند. شاید اشکال کار از آنجایی شروع می‌شود که مدرسه‌های پیش‌دستانی و حتی مهدکودک‌ها نیز تمام سعی خود را روی آماده کردن افراد برای یک حرفه و شغل می‌گذارند. این در صورتی است که آماده‌سازی افراد برای «زندگی کردن» نیز حائز اهمیت است. مشاور موظف است، ویژگی‌های رشد شناختی، هیجانی، عاطفی، اجتماعی و مذهبی را بشناسد و این موضوع‌ها را جدی بگیرد. هرگز باور ما این نیست که مشاور در مدرسه منجی بشریت شود و مردم را نجات دهد! بلکه مهم وجود منش حرفه‌ای مشاور است. ما باید در مسیر این کار قرار بگیریم و نسبت به تعهدات حرفه‌ای خود متعهد باشیم. این باور نادرست را هم که تمام کار یک مشاور مدرسه، انجام برنامه‌ریزی درسی است، فراموش کنیم. اگر مدرسه‌ای فاقد مشاور مدرسه باشد، بهتر است تا اینکه مدرسه دارای مشاور غیرمتخصص باشد. مشاوران ما علاوه بر دانش‌آموزان با خانواده‌ها نیز کار می‌کنند و لزوماً باید آسیب‌ها را بشناسند و با نگاهی سیستمی بتوانند کار خود را در مدرسه با دانش‌آموزان، خانواده آن‌ها، معلمان و مدیران انجام دهند.

